

สมณะ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อดีตอนาคตอย่าไปสนใจกับมัน สนใจวันนี้ เย็นนี้ ค่ำนี้ เน้นสังฆิกไม่นอนทั้งคืน เพราะอะไร เพราะวันพระ วันมาฆบูชา เป็นวันระลึกถึงครูบาอาจารย์ของเรา เวลาเราอยู่ป่าอยู่เขา ปกติวันพระปฏิบัติถวายหลวงปู่มัน ถวายหลวงปู่ขาว ถือนะสังฆิกนี่เป็นเรื่องปกตินะ ตอนเราบวชใหม่ๆ เรื่องอดนอนเป็นเรื่องธรรมดา อดนอนผ่อนอาหารเป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องพื้นฐาน ไม่ใช่เรื่องมหัศจรรย์อะไรเลย พอมันทำกันอย่างนั้น สังคมที่ปฏิบัติมันเป็นอย่างนี้ สังคมปฏิบัติ การปฏิบัติเป็นเรื่องปกติ แต่สังคมโลกพอปฏิบัติหน่อย “จะเป็นไอ้โน้น จะเป็นไอ้โน้” แล้วเราไปฟังเขา เราซาอ่อนหมด

เราอย่าไปฟังใคร เราต้องฟังศาสดา ฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังครูบาอาจารย์ของเรา ทำนเป็นแบบอย่างของเรามา

โลกฟังไม่ได้ เราอาศัยเขาอยู่กับโลก แต่เราเอาโลกเป็นใหญ่ไม่ได้ ธรรมะต้องเหนือโลก เราเป็นธรรมต้องเหนือกว่าเขา ความเหนือกว่าเขา เราอยู่กับเขาก็จะลุ่มอล่วยให้เขา เหมือนผู้ใหญ่ดูเด็ก เด็กมันทำของมัน มันไร้เดียงสา มันไม่เข้าใจ ดูแล้วมันน่ารัก แต่นี่เขาเป็นผู้ใหญ่ไซ้ใหม่ เขาเป็นโลกไซ้ใหม่ เหมือนเด็กไร้เดียงสา แต่เขามีผลประโยชน์ เขาอยากได้ เวลาเขาอยากได้ เราก็เข้าใจไซ้ใหม่ โลกเป็นอย่างนี้ กิเลสเป็นอย่างนี้ กิเลสก็เป็นเรา เราก็เป็นโลกมาก่อน พระมาจากไหน? พระมาจากคน พระไม่ได้ลอยมาจากฟ้า คนมาจากไหน? มาจากพ่อแม่ พ่อแม่มาจากไหน? ก็มาจากพ่อแม่ นี่เป็นเรื่องโลก ที่นี้พระมาจากคน คนก็มีกิเลส พระก็มีกิเลส ถ้ามีกิเลสแล้ว เราก็ต้องดูแลกิเลสเรา

กิเลสมันบีบบีบไฟ กิเลสมันมีอำนาจมาก เพราะเราไม่ทันกิเลส มันมีวิชา เราถึงได้จับพลัดจับผลูมาเกิด พอเกิดขึ้นมา พอมีสติสัมปชัญญะขึ้นมาก็ระลึกนะ “ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำไมเป็น

อย่างนี้” มันเป็นอย่างนี้เพราะเรามีสติ เราระลึกได้ แต่พอเราผลอสติไป เราก็ใช้ชีวิตปกติไปอีก เราก็ไปตามโลก โลกก็เป็นใหญ่อยู่วันยังค่ำ

นี่เราเป็นพระแล้ว เราต้องตั้งสติไว้ ถึงเราจะมีกิเลสอยู่ เราก็ต้องบังคับมัน ต้องดูแลมัน เพื่ออะไร? เพื่อเราจะพ้นจากกิเลส เราทุกข์ใหม่ คำว่า “ทุกข์” ทุกคนก็ทุกข์ แล้วเราบวชมาเพราะอะไร เพราะแรงศรัทธา เราฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ อ่านหนังสือมา ค้นคว้ามา แล้วมันน่าเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือนั้นมันเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความน่าเชื่อถือของเรา ถ้าใจมันลงธรรม เราจะระลึกถึงตัวเอง คนที่ระลึกถึงตัวเอง มีสติอยู่นี้ไม่ค่อยทำความผิดพลาด ความผิดพลาดเพราะเราผลอ เราตื่นตื่นไปกับอารมณ์ความรู้สึก เราตื่นตื่นไปกับกระแส ตื่นตื่นไปกับโลก เราจะไปตามโลกนั้น มันไม่มีใครจะช่วยให้เราได้ออก

ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ มีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่งอาศัยนี้ถูกต้อง แต่ครูบาอาจารย์ท่านก็ชี้แนะเราเฉยๆ เราต้องพยายามขวนขวายประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วประพฤติปฏิบัติต้องให้มันถูกต้องด้วย

คูสิ ตอนเช้าเด็กมันถามว่า “การปฏิบัติต้องมีกุศลใช่ไหม กุศลจากจิตทำให้เราพ้นจากกิเลสใช่ไหม”

พูดอย่างนี้บ่อย ถ้าคำพูดอย่างนี้มันทำให้คนคนนั้นนอนใจ เราตั้งใจว่าเป็นเจตนาว่าเป็นกุศลแล้วใช่ไหม พอเรามีกุศลแล้วมันพาเราออกจากกิเลสใช่ไหม กุศลจิตจะเป็นตัวพาให้ออกจากกิเลสเป็นปัญญาที่ถูกต้อง

เรามีกุศลจิตมันก็ถูกต้อง ก็เรามีศรัทธาเราถึงออกบวช เรามีศรัทธามีความเชื่อ เราอยากจะพ้นทุกข์เราก็ออกบวช เป็นกุศลจิตไหม? เป็น กุศลจิตแล้วเวลาบวชขึ้นมาแล้วปฏิบัติใหม่ แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมา กว่ามันจะสงบขึ้นมา กว่ามันจะพัฒนาขึ้นมา มันเป็นไปไหม

กุศลต้องรักษามันไว้ กุศลทำให้เกิดกุศลก็ได้ อกุศลทำให้เกิดกุศลก็ได้ เป็นกุศล เราตั้งใจทำความดี แต่ดีของเราไป พอดีของเรา มันจะไม่ดีในธรรม ดีของเรามันดีทิฐิมานะ มันยังมีทิฐิมานะอยู่ ทิฐิมานะขณะทีปฏิบัติมันก็ถูกต้อง

เวลาหลวงตาท่านพูด “เวลาปฏิบัติมีความเข้มแข็ง มีความองอาจกล้าหาญ เป็นทิฐิมานะอันหนึ่งใช่ไหม”

“ใจู๋”

“แล้วมันถูกต้องไหม”

“ถูก ถูกในขณะที่ปฏิบัติ”

แต่ถ้าเรายังกอดมันอยู่ เรายังเอาสิ่งนี้เป็นอารมณ์อยู่ มันทิ้งมาไม่ได้ เหมือนกับสิ่งที่เป็นพาหนะพาเรามา ถ้าเราไม่ขึ้นจากรถจากเรือ เราจะไปถึงที่ไปได้ รถกับเรือไปถึงสถานที่จอด แต่เราต้องลงจากรถจากเรือไปถึงที่จอด

นี่ไง สิ่งที่เป็นคุณงามความดีที่เราเจตนาดีทำความดี มันทำให้เราทำความดีมา แล้วถ้าเราถือเจตนา เราเป็นทัญญู คนอื่นจะมาลูบคลำทัญญูอันนี้ไม่ได้เลยนะ มันจะโกรธมาก เพราะเราตั้งไว้ใจ แต่ถ้ามันเป็นเจตนาดีของเรา แต่เราทำขึ้นมาแล้ว คนเรานี้มุ่มมองมันแตกต่างกันซะใหม่ คนทำงานมันมีหลากหลายวิธีการที่จะทำงานนั้นให้ประสบความสำเร็จ มันไม่ใช่มีวิธีการเดียว แต่ถ้ามันมีวิธีการเดียว มันมีวิธีการที่หลากหลาย เขามีมุ่มมองอย่างนั้น เราก็ต้องเคารพมุ่มมองเขา แล้วเราก็ต้องเคารพมุ่มมองของเรา เราก็มีทัญญูของเรา แต่มุ่มมองของเราควรเป็นอย่างนั้น

ทัญญูเป็นเจตนา เจตนาเราต้องยึดไว้ สัมมาทัญญู ทัญญูที่ถูกต้อง ถ้าไม่มีสัมมาทัญญูเลย ครูบาอาจารย์ เวลาโลกเขาชักนำก็ไปกับเขาหมดใจ “โธ้ย! อย่างนี้มันลำบาก ครูบาอาจารย์จะมาอยู่ป่าอยู่เขาให้มันทุกข์ยากทำไม เดี่ยวนี้โกดังสินค้าอาหารมันเต็มโลกเต็มสงสาร ทำไมต้องมาฉันทมือกินมือ ทำไมต้องมาอดมาอยาก” นี่พอเขามาลูบหน้าลูบหลัง ถ้าเราไม่มีจุดยืน สัมมาทัญญูไม่มี เราก็จะคล้อยตามโลกเขาไป

เราจะไม่คล้อยตามโลกเขาไป แต่เราก็จะอะลุ่มอล่วย เราจะไม่แสดงกิริยามารยาทให้เขาเห็นว่าสิ่งนี้เป็นทัญญู เป็นสิ่งที่เรายึดมั่นจนเกินกว่าเหตุ

ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ วันนี้เป็นวันสำคัญในศาสนา ศาสนาคืออะไร? ศาสนาคือรัตนตรัย ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรม ศาสนธรรม วันนี้เป็นวันสำคัญทางศาสนา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แล้ววันนี้เป็นวันที่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วันสำคัญทางศาสนา ถ้าเราไม่มีความสำคัญ ประเพณีวัฒนธรรมเวลานั้นเจือจางไป วันสำคัญทางศาสนาก็ไม่สำคัญทางศาสนา คนที่ไม่สนใจเขาจะไม่สนใจเลย นี่ก็เหมือนกัน วันสำคัญทางศาสนา ถ้าตัวเรามีความสำคัญ สิทธิของเรา ความรู้สี่กของเรามีความสำคัญ เพราะเราสำคัญ ศาสนาถึงสำคัญขึ้นมา เพราะเรายอมรับความจริงอันนั้น เราถึงต้องตั้งใจ

วันนี้วันสำคัญทางศาสนา เราต้องขยันหมั่นเพียร องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาตลอด สิ่งต่างๆ ผู้ที่พ้นจากกิเลสแล้วท่านยังภาวนาเป็นวิหารธรรม เราเองจะฆ่ากิเลส วันปกติเราก็ภาวนาอยู่แล้ว แต่วันสำคัญทางศาสนาเราต้องตั้งใจ มันจะเมื่อย มันจะเพลีย มันจะหิว มันจะโหย เวลาปฏิบัติมันเป็นเรื่องธรรมดา สิ่งนี้มันมีอยู่แล้ว ไม่ใช่ว่าวันสำคัญทางศาสนา ถ้าเราภาวนาแล้วเราจะไม่หิวไม่โหยเลย เราจะมีความสุขชุ่มชื่นตลอดไป มันก็ไม่ใช่

วันสำคัญทางศาสนาก็คือวันสำคัญทางศาสนา แต่หัวใจของเรามีกิเลส กิเลสมันสำคัญกว่า มันก็จะนั่งนอนใจของมัน มันก็ยังสุขสบายของมัน ความสุขสบายของกิเลสมันนอนจมอยู่ในมูตรในคูด ในความขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง แล้วจิตมันนอนจมอยู่กับมูตรคูด ถ้ามูตรคูดในส้วม เราไปคลุกคลีมัน มันจะเหม็น แต่เวลาความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นมูตรเป็นคูด ทำไมมันไม่เหม็นล่ะ มันไม่เหม็นเพราะเราพอใจใจ แต่มันเหม็นนะ

กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอมหวานนะ คุณิ แมลงผึ้งมันดมต่อมแต่เกสรดอกไม้ แมลงวันมันดมแต่ขี้ นี่ก็เหมือนกัน จิตเราจะดมขี้หรือ ขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลงในหัวใจของเรา ถ้ามันมีความสำคัญขึ้นมา ถ้าเราสำคัญกับตนเองขึ้นมา เราจะตื่นตัว เราจะสลัดมันออกไป สลัดความขี้เกียจขี้คร้าน ขี้บ่น ขี้ทุกข์ขี้ยาก เราต้องสลัดมันออกไป

มันจะทุกข์ยากมันเป็นเรื่องของกิริยา การกระทำมันต้องมีทุกข์ยากเป็นธรรมดาจริงๆ เวลากินอาหารมันก็ลำบาก มันต้องหยิบใส่ปาก มันเป็นเรื่องลำบากมาก ทำไมเราไม่เห็นว่ามันเป็นความลำบากล่ะ แต่เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาทำไมมันลำบากล่ะ การเคี้ยวนี้เหนื่อยนะ บดอาหารนี้ทุกข์มาก ทำไมมันชอบล่ะ ทำไมมันบอกว่ามันไม่เป้งานล่ะ แต่เวลาเดินจงกรมมันบอกมันทุกข์ แต่เวลามันกินมันบอกมันไม่ทุกข์เลย

ภักติกัมมันเป็นกิจกรรม มันเป้งานอันหนึ่ง สิ่งนี้มันไปหล่อเลี้ยงร่างกายเป็นธรรมดา แล้วถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ สิ่งใดมันเข้าไปแล้วมันจะง่วงเหงาหาวนอน คุณิ คุณุพฤติกรรมของโลกเขา

สารก่อมะเร็งกินเข้าไปจนเป็นมะเร็ง จนเป็นโรคเป็นภัยขึ้นมา เขาก็เป็นของเขา พุทธกรรมการกิน ทำให้คนเป็นทุกข์เป็นยาก

นี่ก็เหมือนกัน เราจะฉันของเรา เรามีสติสัมปชัญญะ ฉันแล้วเป็นประโยชน์หมด นี่วิธีการฝึก ฉันเข้าไปแล้ววงแหงหาวนอนไหม ถ้างวงแหงหาวนอน วันนี้เราฉันอะไรบ้าง พรุ่งนี้ไม่ฉันอะไรเลย ฉันข้าวเปล่าๆ เลย มันจะฉันได้มากได้น้อยก็ช่างหัวมัน แล้วเดินจงกรมภาวนาอยู่ อืม! เวลาฉันข้าวเปล่าๆ มันจืดมันชืด มันไม่อยากเคี้ยวเลย พะอืดพะอม มันก็ทำกระตุ้นให้ความคิดมันตีโพยตีพายในใจ “ทำไมต้องมาบีบคั้นกันแบบนี้ ทำไมไม่ฉันในสิ่งที่เป็นการพอใจ”

เวลาฉันอยู่ จิตมันโดนบังคับมันก็จะตีโพยตีพาย ถ้าเราไม่มีสติสัมปชัญญะ เราก็อ่อนแอ เราก็จะฉันตามกิเลส เสรีแล้วก็ไปนั่งสัปหงกโงกวง แต่ถ้าเราฉันขึ้นมามันพะอืดพะอม มันกินไม่ลง ฉันไม่ได้เลย แต่พยายามบังคับ บังคับเสร็จแล้วล้างบาตร แล้วเรากลับไปภาวนา ดูซิว่ามันง่วงไหม มันจะนั่งหลับไหม

ขณะที่ทำกตกิจ กิจขณะที่ฉัน ถ้ามีสติสัมปชัญญะ นี่คือการฝึกใจ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราเอาชนะมันได้ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ขณะที่ฉัน ลึนกระทบ ตาเห็นก็อยากกิน รสชาตินี้มันจำด้วยสัญญาอารมณ์มันก็อยาก มันมีกำลังมาก แล้วเราก็แพ้มัน เราแพ้กิเลส ขณะปัจจุบันที่ฉันนี้เราแพ้มัน กินอึมนอนอุ่นสบาย สะใจ กิเลสมันพอใจ คึกคัก แต่เวลาไปนั่งก็สัปหงกโงกวง แต่ถ้าเราฝึก เรามีสติสัมปชัญญะของเรา สิ่งใดที่มันต้องการ ไซ้ มันเอร็ดอร่อย แต่ไม่เคยกินหรือ ถ้าไม่เคยกินจะรู้ได้อย่างไรว่าอร่อย อร่อยหรือไม่อร่อยก็เคยกินมาแล้ว มันอร่อยเพราะสัญญา สัญญามันรู้ว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี มันเห็นมันก็รู้ว่าสิ่งนี้ดีหรือไม่ดี เราจะเอาหรือไม่เอา สติมันยับยั้ง

รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันบูชากิเลสแล้ว กิเลสมันก็หัวนั้ไหว “ไอ้โฮ! อันนั้นก็แจ้ว อันนี้ก็ยอด” นี่กิเลสมันหัวนั้ไหว ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราต่อสู้กับมัน นี่ปัญญา การฝึกปัญญา ถ้าเราไม่ฝึก เราไม่ทำ ไม่ต่อสู้ แล้วเราจะเอาอะไรไปสู้กับกิเลส ขณะที่เราอยู่เฉยๆ เราก็ไม่มีอะไรไปต่อสู้กับกิเลสเลย ขณะที่อายตนะมันเปิดทั้งหมด ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันเปิดทั้งหมด แล้วอดอาหารมา ฟ้อนอาหารมา วันหนึ่งฉันคนเดียวมันก็หัวนั้ไหวก็กระหายอยู่ แล้ว เวลาบิณฑบาตมา ภัตตาหารเขาตามมาจะตักใส่บาตร มันกระทบหมด อายตนะมันเปิดหมด

กิเลสมันเปิดหมดเลย เหมือนเราเปิดน้ำไหลเต็มทีเลย กิเลสมันจะออกได้ทั้งหมดเลย แล้วมีสติใหม่ ของอย่างนี้เราเคยสัมผัสไหม

ถ้ายังได้ คูลิ เวลาตัดอาหารใส่บาตรแล้ว ปฏิสังขยา โยฯ ขณะตัดอาหารใส่บาตรแล้ว ตักมาแล้ว แพ้มาแล้วรอบหนึ่ง ขณะที่ตักยังแล้ว ตัก ๑ ช้อน ไม่ตักเลย ตักส่วนน้อย ตักส่วนมาก กว่าทั้งงานใส่บาตรเลย นี่ความคิดมันเป็นไปได้ทุกอย่างเลย แล้วเราจะเลือกอะไร ถ้าเราเลือกอะไร สติทันไหม สติมันใช่แล้ว ปัญญามันใช่แล้ว นี่คือการฝึกฝนใจ เห็นไหม ๒๔ ชั่วโมงของเราภาวนาตลอดเวลา มันต่อสู้กับความต้องการของหัวใจ แล้วถ้ามีสติสัมปชัญญะยับยั้ง นี่คือการต่อสู้ นะ นี่คือการใช้ปัญญาะ

การใช้ปัญญาไม่ใช่ว่าการนั่งสมาธิภาวนาใช้ปัญญา ปัญญาเกิดได้ทุกเวลา ปัญญามันเกิดตลอดเวลา ถ้าจิตเราพร้อม เราจะเห็นปัญญาตลอดเลย ฉันทเสร็จแล้ว พอตักใส่บาตรแล้ว ข้าวมีอยู่ ตัก ๒๐ คำ นั้น ๒ คำ หยุด ไม่ฉัน นั้น ๕ คำ นั้น ๘ คำ ไม่ฉันเลยก็ได้ ตักข้าวใส่บาตรแล้วนั่งดูเฉยๆ ก็ได้ ดูกิเลสมันเดิน ดูความต้องการมันเดิน ดูหัวใจมันเดิน มันเดินให้มันเดินไป มันจะเดินให้มันเดินไป มือไม่จับ มือไม่หยิบเข้ามาใส่ปาก มันจะเข้ามาได้อย่างไร ให้มันเดินของมันไป นี่ต่อสู้กับมัน ต่อสู้ เหงื่อแตกเลย นี่คือการต่อสู้กับกิเลส

เราไม่เคยเจอกิเลสเลย เราไม่เคยเห็นกิเลสเลย เราบวชมา “นี่นักปฏิบัติฯ จะต่อสู้กับกิเลส”...ต่อสู้กับกิเลสหรือยอมจำนนกับกิเลสละ ยอมจำนนกิเลส อะไรมานะ เห็นไหม ประเพณีวัฒนธรรมใจ “เป็นพระก็บิณฑบาตมาแล้ว ภัตตาหารเขาก็มาประเคนให้แล้วมันก็ต้องหมด ตักใส่บาตรก็สิทธิของเรา มันก็มันชฌิมาปฏิบัติ เป็นกลาง เรียบร้อย ถูกต้องตามธรรมวินัย”

ถูกต้องตามธรรมวินัย แต่ทำไมมันมีรุคองควัตรละ ทำไมมีมันน้อยละ ความถือมั่นโดยคือสิ่งที่พอมิพอเป็นไป มันน้อยมันมีแล้ว มันน้อยเพื่ออะไร? มันน้อยในกิเลสใจ มันน้อยเพื่อไม่ให้กิเลสมันใหญ่ แต่ผู้ปฏิบัติธรรมมันน้อยสันโดษเพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์กับการประพฤติปฏิบัติ

ถ้าตัวเรามีความสำคัญทางศาสนา ถ้าตัวเรามีความสำคัญขึ้นมาศาสนาเกิดแล้ว ศาสนาเกิดที่ไหน? ศาสนาเกิดที่ใจเราใจ ใจเราเป็นธรรม ใจเรามีสติ ใจเรามีสัมปชัญญะ ใจเรามีปัญญาขึ้นมา นี่ใจเป็นธรรม ศาสนาเกิดแล้ว ธรรมะเกิดแล้ว ธรรมะเป็นเราแล้ว

แต่ถ้ากิเลสมันเกิด มันเหยียบจมดินไปเลย “นั่นก็ดี นี่ก็ดี โนนก็ยอด” นั่นกิเลสเจริญ
 ธรรมะแห่งผาก เราได้แต่กากของอาหาร อาหารเป็นสิ่งที่ญาติโยมเขาต้องลงทุนลงแรงทำหน้าที
 การงานของเขามา เขาหาเงินหาทองมา สิ่งนี้เป็นบุญกุศลของเขา เป็นเจตนาที่ดีของเขา อันนั้นเป็น
 บุญของเขา เป็นเรื่องของเขา สุขของเขา ทุกข์ของเขา

ส่วนของเรา สุขของเรา ทุกข์ของเรา เราเป็นนักรบ เราเป็นภิกษุผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เขาก็
 ต้องการเจตนาเป็นบุญกุศลของเขา อันนั้นไม่มีความผิดเลย ของเขาบริสุทธิ์ผุดผ่อง เราตัดไส้บาตร
 ของเราแล้ว เราเอาไว้ข้างๆ บาตร มันไม่เสียหายตรงไหนเลย เราทำใช้ไหม ถ้าเป็นทัญญูมานะ
 “โนนก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ ไม่ได้ไปหมด ผิดไปหมดเลย”

แต่ไม่ได้ ใช้ มันก็ไม่ได้ แต่วุฒิภาวะของโยมเขาไม่เข้าใจ พอเขาไม่เข้าใจ เขาแสวงหาของ
 เขามา เขาทุกข์เขายากของเขามา ถ้าเจตนาตอบรับเขาดี เขาก็ชื่นใจของเขา ปฏิกาหก ผู้ให้ให้ด้วย
 ความบริสุทธิ์ ขณะที่ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ให้แล้วก็มีใจชื่นใจ ปฏิกาหก ผู้รับรับด้วยความ
 บริสุทธิ์ รับแล้วใช้ไปโดยบริสุทธิ์ สิ้นสุดไปแล้ว ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง เราเอามาไว้ในบาตรเรา เขา
 ไม่เห็นกับเราหรอกว่าเราจะฉันทหรือไม่ฉันทของเขา เขาไม่รู้หรอก แต่เขาเห็นเราตัด เขาก็ชื่นใจแล้ว
 โอ้! ท่านตัดของเรา ท่านทำของเรา คืออกดีใจ เขาดีใจก็ได้บุญของเขาแล้วนะ ถ้าเราโง่ เต็มท้อง ง่วง
 นอน แต่ถ้าเราตัดมาอยู่ข้างบาตร เราไม่จับมันใส่ท้อง เราเอาตัวรอดได้นะ นี่ไง วุฒิภาวะของ
 คฤหัสถ์เขาก็บววุฒิภาวะของพระ

พระเราต้องสูงกว่า เราเป็นคนชี้หน้าเขา เราเป็นคนชักนำเขา เราจะพาเขาไปที่ดี ถ้าเราพาไป
 ที่ดี เราต้องตั้งใจ เราต้องมีสติสัมปชัญญะของเรา เราจะเอาตัวรอดได้ ถ้าเอาตัวรอดได้ พระก็เป็น
 พระที่ดี คฤหัสถ์ก็เป็นคฤหัสถ์ที่ดี เพราะเขาก็ทำตามหน้าที่ของเขา เป็นสิ่งที่ปกคิของเขา เป็น
 ความดีของเขา พระก็เป็นความดีของพระ เพราะพระเป็นผู้ที่เห็นภัยในวัฏสงสาร พระก็ทำตัวให้
 เป็นพระที่ดี ศาสนาจะส่งเสริมกัน ศาสนาจะเจริญมาก ศาสนาจะไปได้สวยงามมากเลย ทำไมพระ
 ต้องออกบิณฑบาต บิณฑบาตก็เพื่อโยมเขาจะได้ใส่บาตร กิริยามารยาทของโยม มันตรวจสอบกัน
 นะ นี่ศาสนาเจริญ

ความสำคัญของศาสนา ถ้าใจของเราแห่งผาก ตัวศาสนาเจริญ มันเป็นวันสำคัญทางศาสนา
 มันก็เป็นการจดจารึกไว้ในคัมภีร์ แต่ถ้ามันเป็นความสำคัญทางศาสนา ทุกคน คฤหัสถ์ก็มี
 ความสำคัญในศาสนา ภิกษุก็มีความสำคัญในศาสนา วันสำคัญทางศาสนาระลึกถึงใคร? ระลึกถึง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นเจ้าของศาสนา เจ้าของสวน เจ้าของไร่ เราเป็นพืชพรรณ ธัญญาหารในไร่นั้น คุไรติ ในไร่นั้นก็มีผลไม้ มันก็มีแมลง มันก็มีวัชพืช มันมีทุกอย่างพร้อม เราจะเป็นอะไร

บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในวันวิสาขบูชา “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ วันนี่วันมาฆบูชา พญามารลดใจมาตลอดนะ “ให้นิพพานๆ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโต้แย้งกับมารตลอด “เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่แก่กล้า ยังไม่สามารถจะกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะยอมประนีประนอม”

มารก็ลดใจมาตลอด จนถึงที่สุดวันนี่วันมาฆบูชา วันนี่วันปลงอายุสังขาร “มารเอ๋ย บัดนี้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของเจ้าลัทธิต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะประนีประนอม” โลกธาตุนี้หวั่นไหว พระอานนทน์นี้ตกใจหมดเลย ขนาดเป็นพระ โสดาบันยังสะเทือนเลื่อนลั่น นี้เจ้าของศาสนา

เราเป็นบริษัท ๔ เป็นวัชพืช เป็นสัตว์ เป็นเชื้อโรคอยู่ในสวนนั้น นี้เจ้าของศาสนา เราจะทำอย่างไรเพื่อจะให้มันเป็นคุณธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ เราเคารพบูชา วันสำคัญทางศาสนาคือความสำคัญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ศาสนามีอยู่แล้ว แต่ไม่มีใครมีวุฒิภาวะจะเข้าไปถึงธรรมอันนั้นได้ ถึงธรรมอันนั้น ทั้งๆ ที่มันมีอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ ทั้งๆ ที่มันอยู่ในหัวใจของเรานี้ ความรู้สึกของเรานี้แหละตัวธรรม ตัวธรรมคือตัวสสารรู้ ชาติรู้ ชาติ ๖ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศธาตุ ธาตุรู้ ชาติ ๖ ตัว ธาตุ ธาตุสสารรู้ที่มีชีวิตที่มันเกิดมันตาย ตัวนี้เป็นตัวธรรมเพราะอะไร เพราะจิตมันไม่เคยตาย นิพพาน วิมุตติสุข นิพพานคือสิ่งที่มีอยู่ จิตมันไม่เคยตาย สิ่งที่มีอยู่กับสิ่งที่ไม่เคยตายมันเข้ากันได้

แต่สิ่งที่ไม่เคยตาย แต่โดนกิเลสครอบงำอยู่ มันไม่เคยตาย มันตายไม่ได้ มันบอบสลายไม่ได้ มันถึงต้องเปลี่ยนแปลงสภาพ พอมันเปลี่ยนแปลงสภาพมันก็หมุนไปในวัฏฏะ มันก็เกิดก็ตายอยู่ที่นี่ พอ

มันเกิดตายๆ มันวนอยู่ในวัฏฏะ นี่สิ่งที่มีอยู่แต่มันไม่เคยตาย มันโค่นกิเลสอวิชชาครอบงำ มันก็หมุนไปในวัฏฏะ แต่เวลาสังขารม ธรรมะมันเข้าไปชำระสิ่งนี้ สิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่เป็นธรรม สิ่งที่ไม่เคยตาย วิมุตติธรรมมันไม่ใช่สมมุติบัญญัติ มันพ้นจากสมมุติบัญญัติไป มันเป็นวิมุตติธรรมที่มันมีคงที่ของมัน คงที่ที่ไม่แปรสภาพ เพราะมันไม่มีอวิชา

อวิชาคืออะไร? อวิชาคือความไม่รู้ ไม่รู้ในอะไร? ไม่รู้ในสังขารม แต่รู้ตัวมันเอง พลังงานอะไรไม่รู้บ้าง ความร้อนมันก็มีความร้อน แต่มันไม่รู้ตัวมันเองซะใหม่ แต่ธาตุรู้มันมีพลังงาน มีความร้อน มันรู้ตัวมันเอง มันเผาผลาญตัวมันเอง มันเผาผลาญธาตุรู้ ธาตุรู้มันเผาผลาญตัวมันเอง มันร้อน มันทุกข์ สิ่งนี้มันเผาผลาญตัวมันเอง ทีนี้ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมาละ เป็นธรรมขึ้นมา สังขารม มรรคญาณเข้าไปทำลายมัน เผาผลาญสิ่งนี้ เอาอะไรไปเผาผลาญ

วิชา-อวิชา วิชาคือสังขารม สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปไป งานชอบ งานในการทำความสงบของใจ ใจจะสงบ จะเกิดปัญญาได้ มันต้องมีความสงบของมัน มีความสงบนี้มันเป็นสากล สมานเป็นสากล สมานมีอยู่แล้วในทุกลัทธิ แต่สมานของเขา สมานมันเป็นสากล แต่คำว่า “สากล” มันก็ยังเป็นมิจฉา-สัมมา มิจฉา มิจฉามันเห็นแก่ตัว มิจฉามันเข้าข้างแต่ตัวเอง มิจฉาหาผลประโยชน์ เพราะกลัวเง กลัวไม่รู้ กลัวไม่เห็น กลัวไม่เป็น กลัวไม่ได้ ความกลัวไม่รู้ กลัวไม่เห็น กลัวไม่เป็น กลัวไม่ได้ มันล่องไปในอนาคตแล้ว มันจะไปเอาความรู้ที่นั่นเป็นสมบัติของมัน กลัวไม่รู้ไง แต่ถ้าปล่อยหมด สัมมาไม่ใช่กลัวไม่รู้ มันเป็นพลังงานเฉยๆ พลังงานของมัน แล้วพลังงานน้อมไปให้เห็นสิ่งที่จิตได้ตำหนักที่มันยึดมันถือมัน

คนเรา คูตี เรารักกันชอบกัน รักกันใคร่กัน มันรักจากใครละ ไม่มีเรา ไม่มีขี้บวกขี้ลอบ มันจะเกิดสันดาปใหม่ ไม่มีขี้บวกขี้ลอบ เกิดสันดาปขึ้นมาได้อย่างไร มันก็ต้องมีขี้บวกขี้ลอบ มันถึงเกิดสันดาปของมันขึ้นมา ไม่มีเราจะไปรักใคร่ ไม่มีขี้บวกขี้ลอบระหว่างเพศตรงข้าม ขี้บวกขี้ลอบไม่มีมันจะไปสันดาปกับใคร มันมีแต่เขามันก็สันดาปกันไม่ได้ มันมีแต่เรามันก็สันดาปกับใครไม่ได้ เพราะมันมีเราขึ้นมาก่อนก็มีสักกายทิฏฐิยึดเราก่อนไง ความหลงผิดในเรา ความหลงผิดในสิ่งที่มันมีอยู่จริงในตามสมมุติ มันมีอยู่จริงโดยกรรม ในสถานะการเกิด การเกิด การตายมันเวียนไป

คูตี ผู้หญิงจะแปลงเพศเป็นผู้ชายก็ได้ ผู้ชายจะแปลงเพศเป็นผู้หญิงก็ได้ พระอานนท์เคยเป็นผู้หญิงมาก่อน แต่มีความปรารถนาอยากเป็นผู้ชาย การเกิดการตายมันปรับสภาพของมันไป

๕๐๐ ชาตีก่เกิดมาเป็นผู้ชาย แล้วใครเป็นหญิงเป็นชายแท้ หญิงชายแท้อยู่ที่ไหน จิตนี้มีหญิงมีชาย ไหม จิตนี้ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา จิตก็คือจิต ความรู้สึกเป็นความรู้สึก เพียงแต่ว่าแรงปรารถนา ด้วยกรรมของแต่ละบุคคล หญิงก็เกิดเป็นหญิง ชายก็เกิดเป็นชาย เกิดเป็นหญิง หญิงก็มีอารมณ์ความรู้สึกของเขา ชายก็มีอารมณ์ความรู้สึกของเขา วุฒิภาวะมันถึงแตกต่างกันไป

เวลาจิตมันสงบเข้ามามันมีหญิงมีชายไหม เวลาปฏิบัติขึ้นมา ปัญญามีหญิงมีชายไหม มันไม่มีหญิงมีชายหรอก จิตนี้ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ไม่ใช่ ต่อเมื่อมันชำระกิเลสได้แล้ว แต่ถ้ายังไม่ชำระกิเลสอยู่ ไม่ใช่ไม่ได้ ถ้าไม่ใช่เพราะอะไร เพราะ ขี้บวกขี้ลบนั่นดาป เพราะเราไง เพราะคิดในเรา ความคิดในเรา ความไม่รู้จักเรา ถ้ามันรู้จักเรา ทำลายเราแล้ว เราเข้าใจเราทั้งหมด เราเข้าใจเราแล้ว เราเข้าใจสัทกกายทิฎฐิ วิจิจจนา สัตถัพพป รามาส อุปาทานในจิต กามราคะ สิ่งที่เป็นกามราคะ สิ่งที่เป็นความพอใจ กามราคะมันเกิดจากกาม ฉันทะ คือมันมีตัวพลังงานของจิตก่อน ถ้ามีตัวพลังงานของจิต จิตมันต้องการอะไร ไม่มีเรา เราจะ ปรารถนาอะไร สิ่งที่ปรารถนา ใครเป็นคนปรารถนา สารตั้งต้นไม่มี มันจะเกิดกระบวนการการ ผลิดมาได้อย่างไร มันไม่มีหรอก สิ่งของมันจะเกิดการกระทบกระเทือนขึ้นมามันต้องมีสารตั้งต้น ขึ้นมาใช้ใหม่ มันมีกามฉันทะในหัวใจของเราขึ้นมาก่อน

สัทกกายทิฎฐิคือความเห็นผิดในกาย ถ้ามันรู้สึกมันเห็นถูกในกายแล้ว มันถอนอุปาทานแล้ว มันเกิดความฉันทะขึ้นมาได้อย่างไร ฉันทะมันเป็นกิเลสอันละเอียดที่ในหัวใจมันยังมีของมันอยู่ ถ้ามีของมันอยู่ เกิดกามฉันทะ กามฉันทะมันพอใจตัวมันเอง พอมันพอใจในตัวมันเอง มันอึดใน ตัวมันเองแล้วมันก็จะออกหาเหยื่อ ออกหาสิ่งของมันชอบมันพอใจ ความสุข ความสวยความงาม ความต้องการต่างๆ เกิดขึ้นมา นี่เป็นกามราคะ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องสมุฏฐานของจิต มันมีมาสภาพนี้ อยู่แล้ว

ทางโลกเป็นกามคุณ ๕ สิ่งที่เป็นการสืบทอด การดำรงเผ่าพันธุ์ ทางโลกเขาว่า “ถ้าถือศีล ๕ กันหมดแล้ว ถ้าบวชเป็นพระหมดแล้ว โลกจะมีคนสืบทอดสกุลกันได้อย่างไร” นี่ความวิตกกังวล ของกิเลส แต่ความเป็นจริงไม่ต้องหรอก โดยธรรมชาติของมัน สภากรรม กรรมมันหมุนเวียนไป ถึงวาระของมัน สภาวะมันจะเกิดมหาศาลเลย สิ่งนี้เป็นสิ่งที่หมุนเวียนไปในวัฏฏะ เพราะการสร้าง กรรมมา คนสร้างกรรมมหาศาล ไม่ต้องวิตกกังวลสิ่งที่จะไม่มีผู้มารับผิดชอบสิ่งต่างๆ วิตกกังวล แต่มันจะมีมากเกินไปจนไม่มีใครควบคุมมันได้

ฉะนั้น เราอยู่ในสังคม เราต้องเอาตัวรอดให้ได้ก่อน ถ้าเรากำจัดใจของเรา เราชำระกิเลสในใจของเรา สิ่งที่เป็นสารตั้งต้นในหัวใจมันเกิดมาจากอะไร? เกิดมาจากความเข้าใจผิดของมัน มันถึงออกรับรู้ พอรับรู้ขึ้นไป ออกไปมันก็เป็นกามราคะ แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะทำให้จิตสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามา สารตั้งต้นอันนี้มันเป็นความพอใจของมัน มันจะทำลายในตัวมันเองของมัน มันจะเห็นสิ่งตรงข้าม เพราะโดยสัญชาตญาณของมันต้องการความสวยความงาม ความพอใจของมัน เพราะกามฉันทน์มันพอใจตัวมันเองแล้วมันต้องการสิ่งที่มันปรารถนา สิ่งนี้พอเป็นกรรมขึ้นมา พอจิตสงบขึ้นมามันเห็นอะไร? มันเห็นสิ่งที่มันเป็นสังขาร

สังขาร สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังทั้งหมด มันเป็นไตรลักษณ์ทั้งหมด มันแปรสภาพทั้งหมด สิ่งที่เกิดในโลกนี้ไม่มี มันเกิดโดยสังขาร ธรรมะเป็นธรรมชาติ แต่ถ้าสติจะความจริงในหัวใจ เพราะใจมันเร็วมาก พอจิตมันสงบ สิ่งที่เกิดขึ้นที่เร็วที่สุดแล้วมันสงบตัวขึ้นมา พอมันเห็นเรื่องของร่างกายนี้เป็นอสุภะ อสุภะเพราะอะไร เพราะจิตมันสงบ สิ่งที่เกิดขึ้นที่เร็วที่สุด

สิ่งที่เกิดขึ้นที่ เรากลับที่ เราเห็นภาพต่างๆ ภาพจะเคลื่อนไหว พอเรายืนนิ่งๆ ภาพมันจะชัดเจนขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นที่เร็วที่สุด พลังงานธรรมชาติของมันแสดงอาการออกไป มันเป็นความพอใจของมัน แล้วมันหมุนเวียนไปตามธรรมชาติของมัน พอจิตมันสงบขึ้นมา พอมันหยุดนิ่งขึ้นมา มันเห็นขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นที่เร็วที่สุดไปมันเป็นสังขาร มันเป็นความสวยความงาม สิ่งที่เกิดขึ้นที่หยุดขึ้นมา มันเห็น มันเป็นอสุภะ อสุภะเพราะอะไร เพราะมันเป็นปัจจุบันธรรม มันเกิดขึ้นในสภาวะแบบนั้น มันเกิดขึ้นได้เพราะเป็นสังขาร ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นมหาสติ-มหาปัญญาในหัวใจ นี่สังขาร สิ่งนี้เกิดขึ้นในใจของพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว นี่เกิดขึ้นในอสุภะ ยังไปทำลายจิตอีกชั้นหนึ่งนะ

สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจของพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์เกิดขึ้นมาแล้ว ทำลายมาแล้ว ทำลายสิ่งต่างๆ ทำลายถึงที่สุด ทำลายอสุภะอสุภะจนถึงที่สุดแล้ว จิตนี้ว่างหมด จิตนี้ปล่อยมาหมด จิตนี้เป็นจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้เข้าไปทำลายตัวจิตเดิมแท้ ถ้าไม่รู้จริง เป็นพระอรหันต์เกิดขึ้นมาได้อย่างไร แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประธานสงฆ์เสียเอง เป็นผู้กล่าวโอวาทปาฏิโมกข์ “จะไม่ทำความชั่วใดๆ ทั้งสิ้น ทำแต่คุณงามความดี ทำจิตนี้ให้่องแผ้ว”

ไม่ทำชั่วใดๆ ทั้งสิ้น ชั่วที่ไหน? ชั่วที่มโนกรรม ชั่วที่ความคิด ไม่ใช่ชั่วที่การกระทำนะ ชั่วที่ความคิด ความคิดมันชั่ว ความคิดมันชั่วเพราะอะไร เพราะมันมีวิชาครอบงำ พอมีวิชา

ครอบงำขึ้นมา จิตเสวยอารมณ์ จิตเสวยความคิด จิตมันไม่ใช่ความคิด พอมันเสวยความคิด ถ้ามันมีอกุศลขึ้นมา มันก็คิดชั่วออกไป แต่ถ้ามันมีคุณธรรมขึ้นมา มันกระเพื่อมออกมา มันจะคิดชั่วได้อย่างไร มันไม่คิดชั่วเพราะอะไร เห็นไหม ไม่ทำความชั่วใดๆ ทั้งสิ้น ทำแต่คุณงามความดี ทำจิตให้ผ่องแผ้ว ไม่ทำความชั่ว เสวยอารมณ์มันมีสติพร้อมไป เวลาพลังงานตัวนี้มันเคลื่อนออกไปมันมีสติพร้อม ไปดูการเคลื่อนไหว คุณติ เราขยับตัว เราจะรู้สึกตัวใหม่ ลมพัดมา เราจะรู้ถึงความเย็นใหม่ จิตที่มันจะเสวยอารมณ์ พลังงานนี้มันจะขยับตัว มันพร้อม กับสติอัตโนมัติ สติอัตโนมัติมันเขยื้อนออกไป มันจะทำความชั่วได้ไหม นี่ไม่ทำความชั่วใดๆ เลย ทำแต่คุณงามความดี ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว ก็อยู่ในวิมุตติสุขใจ จิตผ่องแผ้ว จิตใสสะอาดของมันโดยธรรมชาติ ไม่ใช่ใสสะอาดแบบจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้ที่ใสสะอาด มันใสสะอาดแต่ไม่รู้จักตัวมันเอง

มันใสสะอาด คุณติ เรามองพระอาทิตย์สี ใสสว่าง เรากับพระอาทิตย์อยู่ห่างกันก็พันปีแสง คุณติ พระอาทิตย์กับเราอยู่ห่างกันขนาดไหน แล้วดูเวลาจิตมันผ่องใสๆ กับธรรมมันห่างกันเท่าไร แต่ถ้าพระอาทิตย์โดนทำลายหมด จักรวาล แขนงของโลก แขนงของกิเลสต่างๆ ในหัวใจ ภวาสวะ ตัณภาพ ทำลายทั้งหมดแล้ว มันมีอะไรสว่างไสว มันมีอะไร

“ไม่ทำความชั่วใดๆ ทั้งสิ้น ทำแต่คุณงามความดี ทำจิตให้ผ่องแผ้ว” นี่มันเป็นภาษาสมมุติ ภาษาลือความหมาย แต่ผู้ที่รู้จริงรู้เหมือนกันหมด เอ่ยขึ้นมา คนรู้กับคนรู้คุยกันมันเข้าใจง่าย ถ้าคนไม่เข้าใจ คนไม่รู้ ทำอะไรเข้าไปมันก็ไม่เข้าใจ

วันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงโอวาทปาฏิโมกข์ แม้แต่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ก็ยังคงกล่าวโอวาทปาฏิโมกข์ เพราะอะไร เพราะมันเป็นความรื่นเริงในธรรม คนดีมันต้องมีจิตศูนย์กลางของความดีสิ

คนดีๆ ดีตรงไหน คนนั้นเป็นคนดี ดีของใคร ดีของโจรก็ได้ ดีของมหาโจรก็ได้ ดีของคนดีก็ได้ คำว่า “ดี” แต่ความดีของคนมีคุณธรรม ความดีมีความเข้าใจกันทั้งหมด ความดีของคนมีคุณธรรม ความเข้าใจ เพราะดีถึงดีใจ ไม่ใช่ดีแบบโลก ดีเพื่อจะเอาความชั่วข้างหน้า ดีเพื่อหลอกลวง เห็นไหม

เราต้องตั้งสติ เราเป็นนักรบ เราเป็นชาวพุทธ วันสำคัญของศาสนา ญาติโยมเขายังมีความรื่นเริงอาภายาญ เขายังแสวงหาของเขา เราอย่าอนใจ หน้าที่การงาน นกยังมีรังมีรัง คนเราเกิดมา

พระอรหันต์ก็มีร่างกาย พระอรหันต์ก็ต้องกินต้องถ่ายเหมือนกับเรา คือว่าการกิน การถ่าย การอยู่ มั่นต้องใช้สอย มั่นต้องมีเครื่องดำรงชีวิต ปัจจัยเครื่องอาศัยนี้เราแก่ดำรงชีวิต

ทีนี้ถ้าเราเกิดเป็นวัดเป็นวาขึ้นมา นี่เป็นความรับผิดชอบ ถ้ามันกว้างมันใหญ่ เราก็ต้องดูแลของเรา มันจัดเวรจัดวาระได้ อะไรที่มันหนักหนาเกินไป เราก็จัดวันเว้นวัน สิ่งที่เป็นการกระทำ สิ่งนี้ทำได้ การทำได้มันอยู่ที่นิสัยของคน นิสัยของคนเข้มแข็งมันก็เข้มแข็ง นิสัยของคนอ่อนแอ มันก็อ่อนแอ นิสัยของคนปานกลาง อย่างนี้มันอยู่ที่จริตนิสัย ความเห็นของคนมันหลากหลาย ความอยู่ด้วยกัน

จริงอยู่ ในธรรมบอกว่า ผู้ที่มีทิวฐิเสมอกัน มีความเห็นเสมอกัน อยู่ด้วยกันจะมีความสุขมาก นี่เป็นความจริง แต่คนอย่างนี้จะหาได้ที่ไหนล่ะ การหา การเกิดขึ้นมา จริตนิสัย คุณติ เราเกิดมาตามแต่ละภูมิภาคในประเทศไทยนี้แหละ เกิดคนละภูมิภาค วัฒนธรรมการดำรงชีวิตมันก็หลากหลาย แล้วมาอยู่ร่วมกัน ถ้าใครได้ใช้ชีวิตแบบวัฒนธรรมของตัวเองมันก็รู้สึกว่าการคล่องตัว ถ้าใช้วัฒนธรรมหนึ่ง แต่สิ่งนี้มันเป็นการฝึกได้ การแสวงหาได้

คุณติ พระรุดงค์ของเราสมัยพุทธกาล เวลาพระออกพรรษาแล้วต้องออกรุดงค์ รุดงค์กลับมาแล้ว เวลาคุยกัน “ที่นั่นดินดำ ที่นั่นดินดี” แค่นี้ละ การเช้คดิน การทำไร่ทำนา การดำรงชีวิต นี่เป็นตรัสจถานวิชา เพราะพระคุยกันอยู่อย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมา “เธอคุยอะไรกันอยู่”

“ข้าพเจ้าคุยกันว่าไปรุดงค์บ้านนั้นมาบ้านนี้มา ก็มาคุยกันว่าที่นั่นดินดี ที่นั่นดินดอน”

“นั่นเป็นตรัสจถานวิชา เป็นวิชาที่ทำให้เน้นซ้ำ”

แค่เราคุยกันเรื่องความเป็นอยู่ก็ยังเป็นตรัสจถานวิชาเลย เพราะสมัยนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านกระตุ้นให้พระเราตื่นตัวตลอดเวลา อย่างอนใจ หลวงตาท่านบอกว่า สูดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ดิ่งเข้าดิ่งออก หายใจเข้าหายใจออก หยุคเมื่อไหร่ก็ตายเมื่อนั้น ไม่ใช่เราจะสั้นอายุชัย อายุ ๘๐ ปี อายุ ๕๐ ปี เต็มๆ ตายก็มี คนอายุปานกลางตายก็มี คนชราตายก็มี อย่างอนใจ ถ้าไม่อนใจขึ้นมา กาลเวลามันกินเราไปตลอดเวลา เราจะต้องตื่นตัว แล้วต้องมีสติสัมปชัญญะ ถ้าเราตื่นตัว ตั้งใจปฏิบัติ มันเป็นความเพียรชอบ

ถ้ามันทำของเรา สักแต่ว่าทำ เคนจกรมไป เคนจกรมลอย เคนจกรมเหมือนหุ่นยนต์ โรงงานมันทำตามวงจรงานของมัน ทำได้ทั้งวันทั้งคืน ทำอยู่อย่างนั้นนะ แต่มันไม่รู้อะไรเพราะมันไม่มีชีวิตจิตใจใหม่ แล้วเราเคนจกรมนั่งสมาธิเป็นอย่างนั้น เพราะขาดสติ ถ้าขาดสติเป็นเหมือนหุ่นยนต์เลย สักแต่ว่าทำ ผลมันไม่มีใจ แต่ถ้าสติพร้อม ผลงานมันเกิด

เพราะจิตเวลาที่ว่าเห็นอสุภะๆ มันเห็นไม่ได้หรอก มันเห็นโดยตาเนื้อไม่ได้ เพราะตาเนื้อเป็นวิชาชีพ หมอเขาผ่าตัดก็ไม่ได้เห็นหรอก มันเป็นวิชาชีพ มันเห็นโดยสัญชาตญาณ เห็นโดยเปลือกของตา แต่ถ้าพูดถึงเห็นโดยจิต โอ้โฮ! มันสะเทือนใจมาก มันไม่ใช่หุ่นยนต์ไง นี่หุ่นยนต์ “นี่เห็นอสุภะๆ” แล้วเอารูปอสุภะมาดูกัน “อสุภะๆ” มันเป็นกระดาดเป็อนหมึก มันเป็นอสุภะที่ไหนล่ะ

อสุภะ จิตมันเห็น ถ้าจิตมันเห็น มันสะดุ้งสะเทือนที่จิต จิตสะดุ้งสะเทือนมาก เพราะอะไร เพราะสิ่งหลงผิดมันอยู่ที่นั่น สรมันปักอยู่ที่นั่น แล้วจะไปถอนสรออกจากใจ ดึงสรออกมามันต้องมีเลือด สรมันมีหยักมีเขี้ยว เวลาดึงออกมามันจะบาดจากใจออกมา นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราจะไปรื้อไปถอน มันเห็นมันสะดุ้งสะเทือน ความสะดุ้งสะเทือนนั้น โอ้โฮ! มันจะสว่างโพลง สะดุ้งสะเทือนขึ้นมา มันสว่างหมด จิตมันสะเทือนหมดเลย พอจิตสะเทือนขึ้นมา มันสะเทือนหมด ปัญญามันโพลงหมด นั่นมันถึงเป็นความจริง มันถอนได้ขนาดนั้น

ไม่ใช่ความคิดหรอก ไม่ใช่ความคิดตอกย้ำกัน “นี่สังขรรณๆ” ใฮนี่มันปากไม้ นกแก้ว นกขุนทอง

ใฮอยู่ ว่าพูดถึงธรรมะแล้วมันสลดใจ สลดใจ นกแก้วนกขุนทองเวลามันพูด “แก้วจ้า” โอ้โฮ! เจ้าของตบมือให้เพียบเลย มันก็ได้ผลงานของมันใจ แต่มันละภพชาติได้ใหม่ ลองเอา อริยสัจไปสอนนกแก้วสิ แล้วให้นกแก้วมันพูดสิ มันก็พูดได้ นกแก้วมันก็พูดได้ “อริยสัจๆ” มันก็พูดได้ แล้วมันรู้ใหม่ มันรู้อะไร นี่ก็เหมือนกัน เราก็ท่องเหมือนนกแก้วนกขุนทองเลย ท่องที่ปากใจ “ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สติปัญญา ๘” พูดกันแต่ปาก แล้วมันเห็นจริงใหม่

ถ้ามันเห็นจริงมันไม่พูดอย่างนั้น มันเห็นจริง เราเคลื่อนไหวไป มันสลดสังเวช มันธรรมสังเวชตลอด เห็นคนเคลื่อนไหว เห็นคนเกิดคนตาย มันก็เจ็บปวดหัวใจแล้ว เพราะการเคลื่อนไหวอย่างนี้ การเกิดการตายอย่างนี้ ทำไมมันสะเหล่อ ทำไมมันผลอมันเหม่อมันลอย แล้วมันมาอยู่วัดกัน มันบอกมันจะมาปฏิบัติๆ คูสิ มันยังผลอดตัวเอง การขยับไม่มีสติเลย มันเหมือนหุ่นยนต์ๆ

ครูบาอาจารย์เวลาท่านเตือนสตินะ “พวกนี้พวกศพเดินได้” เหมือนไม่มีจิตวิญญาณใจเหมือนศพ

แต่ถ้ามันมีสติ มันเป็นคน ไม่ใช่ศพ มันมีสติสัมปชัญญะ มันเคลื่อนไหวมาจากจิต มันเคลื่อนไหวมาจากหัวใจของมัน หัวใจของมันเคลื่อนไหวออกมา พอหัวใจมันเคลื่อนไหวออกมา สติมันทันๆ

การเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาต้องมีสติ เรามีสติสัมปชัญญะของเรา เราเป็นศากยบุตร พุทธชิโนรส เราเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร ทำอะไรตั้งใจทำ มันทำซ้ำทำซาก เหมือนการตรวจสอบทดสอบ ถ้ามันผิดพลาด คนเราทำผิดแล้วทำซ้ำ ทำไม่ภาวนามาแล้ว ๗ วันนี่จิตเป็นอย่างไร ถ้ามันไม่ดีขึ้นมา เราจะแก้ไขอย่างไร เราจะมีสิ่งใดแก้ไขบ้าง จะตั้งสติอย่างไร จะกำหนดเวลา หัวคำขึ้นมาสวดมนต์ สวดมนต์เสร็จนั่งสมาธิภาวนาถึงกี่ทุ่ม กลางคืน คุณติ พระจันทร์ ขึ้นขนาดนี้เดินจงกรมได้สบายมาก แล้วนอนชั่วโมงสองชั่วโมง ดี ๔ ดี ๕ ลูก แล้วภาวนาต่อ สู้กันอยู่อย่างนี้ กลางวันหาที่ร่มเอา หาที่พักเอา สู้กับมัน สู้กับมัน

หน้าที่การงานของโลก คุณติ คุณเขาคัดอ้อยกัน กลางคืนเขายังตัดอ้อยเลย แค้ตัดอ้อย เขาก็ตัด ๒๔ ชั่วโมง เขาต้องการเงินของเขา เขาคัดอ้อย เขาชวนขายตลอด ใอันนี้จะพ้นจากทุกข์ จะพ้นจากทุกข์ทำงานแพ้คนตัดอ้อย คนตัดอ้อยเขายังตัดทั้ง ๒๔ ชั่วโมง ใอันนั่งสมาธิภาวนาทำเล่นทำหัวกันอย่างไร

ถ้ามันทำจริงขึ้นมามันจะเป็นผลงาน แล้วมันเทียบเคียงขึ้นมาได้ นี่สันทิฎฐิโก การประพฤติปฏิบัติมันวัดกันเวลาใจมันสงบ ใจมันสงบ ใจมันมีหลักมีเกณฑ์ พระที่มีศีลมีธรรม คุณการเคลื่อนไหว พระอัสสชิบิณฑบาต พระสารีบุตรเป็นผู้มีปัญญามาก เห็นการเหยียดการคู่ “พระองค์นี้มีสติ” การเคลื่อนไหวมันทำให้เห็นว่าไม่จับปลัดจับผลู ไม่ทำสิ่งใดขาดตกบกพร่อง “เอ! นำเคารพบูชา” ตามไปเลย

“ใครเป็นอาจารย์ของท่าน”

“เราเป็นผู้บวชใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมณ โคดมเป็นอาจารย์ของเรา”

“อาจารย์สอนอย่างไร”

“สอนว่าธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

แต่ของเราท่องจำธรรมเขามา ไม่สาวไปหาเหตุ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุคืออะไร? เหตุคือหัวใจ เหตุคือการเกิดและการตาย เราก็ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุใช่ไหม เหตุ ธรรม สัจธรรม เราก็ท่อง “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุคือทุกข์” แล้วก็ท่องๆ อยู่อย่างนั้นนะ ไม่เห็นสักที นึกแก่นกขุนทอง เพราะอะไร เพราะคุณธรรมในหัวใจมันไม่พอ มันไม่พร้อมที่จะรู้จริง มันไม่พร้อมที่จะต่อสู้ มันไม่พร้อมที่จะเผชิญกับความจริง

มันต้องพร้อมเผชิญกับความจริง ถ้าจิตเราพร้อมเผชิญกับความจริง มันเร็วมาก เราเหมือนกับทางโลก ทางวัตถุ ทางสสาร ต้องจับต้องแล้วดูว่าสิ่งนั้นเป็นอะไร แล้วเราถึงจะเชื่อ แต่เวลาจิตมันเป็น มันไวมาก แล้วจิตสงบขึ้นมามันเห็นเข้า มันเร็ว โอกาสในการทำงาน ความเร็วของจิต สติมันพร้อมกับความเร็วของจิตแล้วเป็นสมาธิ เวลาเกิดภาพขึ้นมาในหัวใจเป็นนิมิต มันจะเร็วมาก มันจะจับกัน มันจะทำลายกัน ต่อสู้กันในหัวใจ เราจะรู้เราจะเห็น เราจะตื่นตื่น นี่มันเกิดการกระทำ นี่ศากยบุตรพุทธชินอรส

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้บอก “เมื่อไหร่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้”

มันจะกล่าวแก้ได้อย่างไร ถ้ามันกล่าวแก้ได้ก็นี้ไง ว่าพระพุทธเจ้าปรารถนาอะไร พระพุทธเจ้าต้องการให้พระทำงานอย่างไร แล้วงานของพระกับงานของโลกมันต่างกันอย่างไร งานของโลกก็งานอาบเหงื่อต่างน้ำเพื่อหาอยู่หากินของเขา งานของพระก็นั่งสมาธิภาวนา เพื่อหางานในใจของตัวเอง เวลาใจของตัวเองมันเกิดการงานขึ้นมา งานในการชำระกิเลส ในการพิจารณาภายใน นอก ภายใน ภายใน การพิจารณาภายในกายถึงที่สุด งานของพระมันปฏิบัติอย่างไร มันเปรียบเทียบได้ ถ้าไม่อย่างนั้นเวลาจะไปกล่าวแก้ เวลาเขาพูดถึงงานของโลกขึ้นมา จนตรอก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบิณฑบาต พรหมณ์บอกเลย “สมณะอย่าจี้เกียจลึ สมณะต้องไถนา โยมเขายังไถนากินเลย พระทำไมมาบิณฑบาต ต้องไถนา”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอบทันที “เราไถนาอยู่ตลอดเวลา เราใช้ปัญญาเป็นแอก ใช้สติเป็นพล ใช้ตัวเราเป็นเนือนา เราไถอยู่ตลอดเวลา เราไถจิต เราแก้ไขตลอดเวลา”

สมณะพราหมณ์เคาะประตูขามาก

พราหมณ์เขาไม่ใส่บาตร พระพุทธเจ้าบิณฑบาตไป เขายังไม่ใส่บาตร เขาจะไล่ให้พ้นหน้าบ้านเขาไป เขาบอก “ทำไมสมณะไม่ทำงาน โยมยังต้องทำงานเลย”

พองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เราไถตลอดเวลา เราทำ จิตเราหมุนเวียนตลอดเวลา จิตเราแก้ไขกิเลสอยู่ตลอดเวลา”

ศรัทธามาก ศรัทธามากก็อยากจะใส่บาตรไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เรารับไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยขอด้วยเสียง บิณฑบาตด้วยภิกขาจาร ด้วยปลีแก้ง การขอด้วยเสียง พระพุทธเจ้าไม่รับ”

“ถ้าไม่รับ แล้วอยากทำบุญ ทำอย่างไร”

“เราไม่เห็นสิ่งใดๆ ในโลกนี้ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่รับบิณฑบาตแล้วจะมีใครมีบุญกุศลใหญ่กว่าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จะรับบิณฑบาตได้ ฉะนั้น ให้เอาอาหารนี้ไปเทลงใส่ในแม่น้ำ” พอเทลงใส่แม่น้ำ ลูกเป็นไฟขึ้นมาเลย นี่ไง การกล่าวแก้ในลัทธิต่างๆ

ถ้าเราภาวนาเป็น เราภาวนาของเราขึ้นมา เราจะเข้าใจว่างานของสมณะมันหนักหนาสาหัส สากกรจ้แค่ไหน สมณะ เห็นไหม สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ ผู้ใดเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่ง เขาเห็นความสงบสงัด ความเป็นธรรมในหัวใจ เป็นมงคลกับชีวิตของเขา เป็นมงคลชีวิตอย่างไร เพราะมันเป็นมงคลชีวิตกับผู้ที่รู้เห็นรู้แจ้งมาก่อน เพราะคนที่จะเป็นสมณะ ๑ ๒ ๓ ๔ ได้ เขาต้องพยายามต่อสู้กับกิเลสของเขา เขาใช้ปัญญาญาณของเขา เขาต่อสู้ เขาแลกมาด้วยชีวิต เขาต่อสู้มา ทำไมถึงเป็นมงคลล่ะ

มันเป็นมงคลกับผู้ที่เห็นสมณะ เป็นมงคลก่อน แล้วผู้ที่เห็นสมณะถึงเป็นมงคลต่อๆ ไป นี่ การเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่ง แค่เห็นสมณะก็เป็นมงคลของเขาแล้ว เขายังได้บุญกุศล เขายังได้ ตักบาตร ทำบุญกุศลของเขาต่อๆ กันไป นี่เป็นบุญของเขา แต่เขาก็มีกิเลส เขาก็ต้องการความ สะดวกสบายของเขา เขาอยากทำเพื่อประโยชน์ของเขา กิเลสของเขา เราเป็นสมณะ เราจะเชื่อเขา ไม่ได้

คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก คนโง่มากกว่าคนฉลาด เขาโคกับชนโค ที่นี้คนโง่มาก เราจะ
เชื่อคนโง่ไม่ได้ เราต้องเชื่อเขาโค โคนั้นหนึ่งมีเขาอยู่ ๒ เขา เราถึงเชื่อศาสดา เชื่อครูบาอาจารย์ของ
เรา เชื่อสมณะ เชื่อความเห็นจริงของเรา เราจะไม่เชื่อใคร เอวัง